

ฐานข้อมูลองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลหอกลอง
อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์แผนไทย

ชื่อ   นางลัดดา ตรูณี
บ้านเลขที่   ๕๐ หมู่ที่ ๒ ตำบลหอกลอง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก
ความชำนาญ   หมอนวดแผนไทย นวดจับเส้น แก้จุดปวดเมื่อย
โทรศัพท์   ๐๘๗-๑๘๗๓๕๓๑

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

- ชื่อ นายสมชาย กุลพัฒน์
- บ้านเลขที่ ๑๑๒ หมู่ที่ ๗ ตำบลหอกลอง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก
- ความชำนาญ การจักสานลอบดักปลา
- โทรศัพท์

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์แผนไทย

ชื่อ นายอำนาจ จันสดใส

บ้านเลขที่ ๕๐ หมู่ที่ ๕ ตำบลหอกลอง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

ความชำนาญ ยาสมุนไพรไทย

โทรศัพท์

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม
และการแพทย์แผนไทย

ชื่อ นายบุญเลิศ เทพวอน

บ้านเลขที่ ๕๐ หมู่ที่ ๒ ตำบลหอกกลอง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

ความชำนาญ ด้านการเกษตร การทำน้ำหมักชีวภาพ หมอดินอาสา
ด้านการแพทย์แผนไทย ยาสมุนไพรไทย ฟันรักษาเริ่ม งามวัด

โทรศัพท์ ๐๘๗-๘๔๐๒๘๕๗

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรม

ชื่อ	นายแป้น สอนผึ้ง
บ้านเลขที่	๓๘๒ หมู่ที่ ๕ ตำบลหอกลอง อำเภอรพรมพิราม จังหวัดพิษณุโลก
ความชำนาญ	<u>ด้านดนตรีไทย</u> การบรรเลงระนาด
โทรศัพท์	๐๘๔-๗๑๒๑๕๙๘

ภาคผนวก

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากองค์ความรู้ที่เรียกว่า“ภูมิปัญญาท้องถิ่น” ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นทุกสิ่งที่มนุษย์คิดทำเองได้เป็นสติปัญญา ความคิด ความรู้ที่สั่งสมมายาวนาน เชื่อมโยงบูรณาการหลาย ๆ สาขาวิชา นำมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในท้องถิ่น โดยผ่านการสร้างสรรค์ สะสม คัดเลือก และถ่ายทอดจากอดีตสู่ปัจจุบันและอนาคต จากลักษณะดังกล่าวสามารถแบ่งประเภทของภูมิปัญญาออกเป็น ๙ สาขา ดังนี้

๑. สาขาเกษตรกรรม เป็นความสามารถของปราชญ์ชาวบ้านในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะและเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งตนเองในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตรด้านตลาด การแก้ปัญหาด้านการผลิต และการรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร เป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เป็นความสามารถของปราชญ์ชาวบ้านในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูป ผลิตเพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

๓. สาขาการแพทย์แผนไทย เป็นความสามารถของปราชญ์ชาวบ้าน ในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้ เช่น ยาสมุนไพรอันมีอยู่หลากหลาย การนวดแผนโบราณ การดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เป็นต้น

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นความสามารถของปราชญ์ชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า การทำแนวปะการังเทียม การอนุรักษ์ป่าชายเลน การจัดการป่าต้นน้ำและป่าชุมชน เป็นต้น

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน เป็นความสามารถของปราชญ์ชาวบ้าน ในด้านการสะสมและบริหารกองทุนและสวัสดิการชุมชน ทั้งเป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในกลุ่ม เช่น การจัดการกองทุนของชุมชนในรูปของสหกรณ์ ออมทรัพย์ รวมถึงความสามารถในการจัดการสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ รักษาพยาบาลชุมชน และการจัดระบบสวัสดิการชุมชน

๖. สาขาศิลปกรรม เป็นความสามารถของปราชญ์ชาวบ้านในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ การละเล่นพื้นบ้าน และนันทนาการ เป็นต้น

๗. สาขาภาษา และวรรณกรรม เป็นความสามารถของปราชญ์ชาวบ้าน ในการอนุรักษ์และสร้างสรรค์ผลงานด้านภาษา คือ ภาษาถิ่น ภาษาไทยในภูมิภาคในการอนุรักษ์และสร้างสรรค์ผลงานด้านภาษา คือ ภาษาถิ่น ภาษาไทยในภูมิภาคต่าง ๆ รวมถึงด้านวรรณกรรมท้องถิ่นและการจัดทำสารานุกรมภาษาถิ่น การปริวรรตหนังสือโบราณ การฟื้นฟูการเรียนการสอนภาษาของท้องถิ่น

๘. สาขาปรัชญา ศาสนา และประเพณี เป็นความสามารถของปราชญ์ชาวบ้านในการประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ปรัชญาความเชื่อและประเพณีที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อบริบททางเศรษฐกิจ สังคม เช่น การถ่ายทอดวรรณกรรมคำสอน การบวชป่า การประยุกต์ประเพณีบุญประเพณีข้าว เป็นต้น

๙. สาขาโภชนาการ เป็นความสามารถของปราชญ์ชาวบ้าน ในการเลือกสรร ประดิษฐ์ และปรุงแต่งอาหารและยาได้เหมาะสมกับความต้องการของร่างกายในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนผลิตเป็นสินค้าและบริการส่งออกที่ได้รับความนิยมแพร่หลายมาก รวมถึงการขยายคุณค่าเพิ่มของทรัพยากรด้วย

ภูมิปัญญาเหล่านี้เป็นความรู้ความสามารถที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และถ่ายทอดมาให้เรา มีวิธีการหลายอย่างที่ทำให้ความรู้เหล่านี้เกิดประโยชน์แก่สังคมปัจจุบัน คือ การอนุรักษ์ คือ การบำรุงรักษาสิ่งที่ดีงามไว้เช่น ประเพณีต่าง ๆ ทัศนกรรม และคุณค่าหรือการปฏิบัติตนเพื่อความสัมพันธ์อันดีกับคนและสิ่งแวดล้อม